

Beleidsplan 2024 - 2029

Water, Land & Dijken

augustus 2024

Beleidsplan 2024 - 2029

Water, Land & Dijken

Augustus 2024

Projectdetails

Projectperiode: 2024 -2029
Opgesteld door: Vereniging Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer Water, Land & Dijken
Contactpersoon: Walter Menkveld, directeur vereniging Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer Water, Land & Dijken
Versie: vastgesteld door bestuur, d.d. 28 augustus 2024

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Inleiding	3	Hoofdstuk 9 Organisatie	17
Hoofdstuk 2 Onze Missie	4	9.1 Professionalisering	17
Hoofdstuk 3 Onze leden	5	9.2 Samenwerking met de andere agrarische collectieven	17
Hoofdstuk 4 De kracht van WLD	6	9.3 Communicatie	17
Hoofdstuk 5 Terugblik op de afgelopen 4 jaren	7	9.4 Jongerenraad	18
Hoofdstuk 6 Visie voor de komende 5 jaren	8	9.5 Vrijwilligers	18
Hoofdstuk 7 Speerpunten voor de komende 5 jaren	11	9.6 Belangenbehartiging	18
Hoofdstuk 8 Uitwerking in 6 thema's.	13		
8.1 Natuur en biodiversiteit	13		
8.2 Beleefbaar landschap	14		
8.3 Gezonde bodem	14		
8.4 Schoon water	15		
8.5 Klimaat	15		
8.6 Gebiedsprocessen	15		

Hoofdstuk 1

Inleiding

Water, Land & Dijken (WLD) maakt elke vijf jaar een beleidsplan waarin wij aangeven wat wij de komende vijf jaren willen bereiken, vanuit onze missie, met onze ervaring en met het ondernemerschap van onze leden. Het huidige beleidsplan loopt van 2020 tot 2025. Ten tijde van het schrijven en vaststellen van dat plan was er nog geen sprake van de druk op de landbouw om in transitie te gaan om de grote maatschappelijke opgaven op het gebied van stikstof, natuur, water en CO2 en bodemdaling op te lossen. Er was nog geen sprake van een NPLG en PPLG en ook niet gebiedsprocessen gericht op het oplossen van de genoemde opgaven.

Met deze ontwikkelingen is destijds geen rekening gehouden en het geeft dan ook geen of onvoldoende richting aan onze rol, positie en koers in deze ontwikkelingen.

In december 2023 heeft het bestuur besloten om al in begin 2024 een nieuw beleidsplan te ontwikkelen die daar wel richting aan geeft.

Dit nieuwe beleidsplan geeft op hoofdlijnen onze ambities en hoe wij dat willen realiseren op onze thema's natuur en biodiversiteit, beleefbaar landschap, gezonde bodem, schoon water en klimaat voor de komende vijf jaren. Waarmee wij onze bijdragen kunnen leveren aan maatschappelijke opgaven. Uitgangspunten daarbij zijn onze missie, kracht en ervaring en het ondernemerschap van onze leden (inclusief een verdienmodel).

Uitleg gebruikte afkortingen:

ANLb:	Subsidieregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer
GLB:	Gemeenschappelijk Landbouw Beleid
KRW:	Kader Richtlijn Water
LTO:	Land- en Tuinbouworganisatie
NNN:	Natuurnetwerk Nederland
NPLG:	Nationaal Programma Landelijk Gebied
PPLG:	Provinciaal Programma Landelijk Gebied
WLD:	Water, Land & Dijken

Hoofdstuk 2 Onze Missie

De missie van WLD is:

“Sterk in Plattelandsnatuur”.

WLD staat voor een collectief beheer van de kenmerkende plattelands-natuur in haar gebieden: weidevogels, sloten, slootkanten en rietkragen. We gaan voor kwalitatief goed beheer door onze leden vanuit hun ondernemerschap met goede randvoorwaarden voor een economisch rendabele bedrijfsvoering. Daarbij maken we gebruik van de diversiteit aan bedrijven in de gebieden. Dit doen wij door projecten op het gebied van 5 thema's: natuur & biodiversiteit, beleefbaar landschap, gezonde bodem, schoon water en klimaat. Zo realiseren we waardevolle plattelandsnatuur in samenhang met agrarisch ondernemerschap

Afbakening

In de keuze van thema's zijn ook onderwerpen afgevallen, waarvan we hebben besloten dat we die niet actief gaan doen. Het zijn onderwerpen, waarvan we op dit moment vinden dat die minder bij ons passen, al door andere

partijen worden opgepakt, waar we weinig expertise in hebben of weinig toegevoegde waarde hebben. Het gaat hier om: energietransitie, streekelijke producten, agrotourisme en plattelandsrecreatie. Als vanuit die of andere thema's ontwikkelingen zijn die van invloed zijn op onze missie dan zullen we daarop anticiperen en ons collectieve belang daarin behartigen.

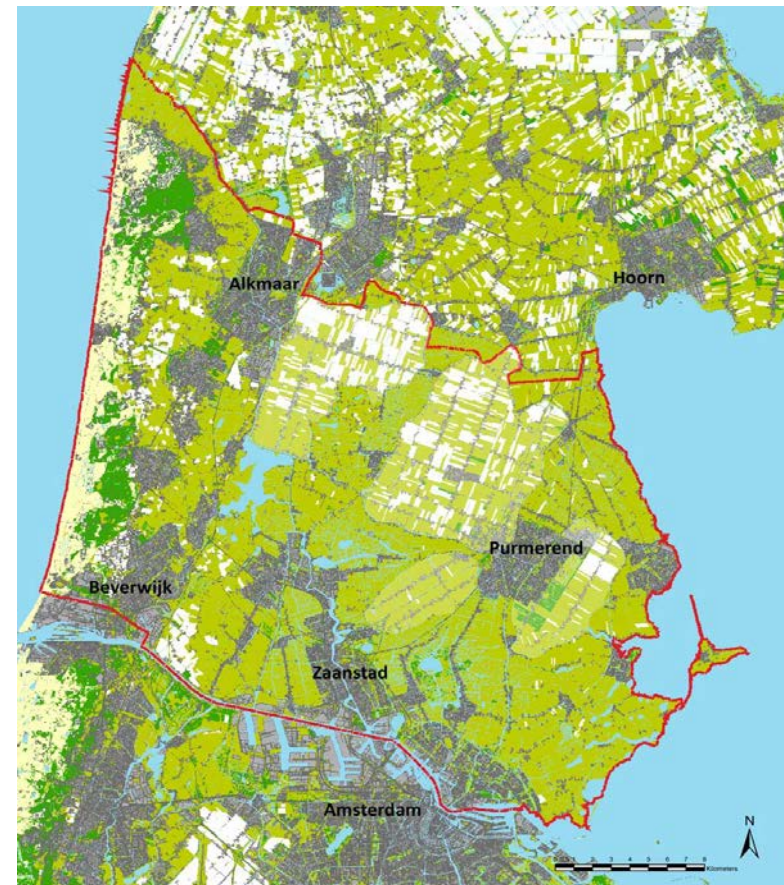
Hoofdstuk 3

Onze leden

WLD is een agrarisch collectief in het gebied van Laag-Holland en Noord-Kennemerland (zie kaart). Het collectief heeft 470 agrarische leden, waarvan er 342 meedoen met het ANLb. De andere 128 agrarische leden doen of deden mee met andere projecten. Daarnaast zijn er nog ondersteunende leden en donateurs. Uitgangspunt is onze werkwijze is dat leden meedoen met het ANLb en/of andere projecten op vrijwillige basis. Op dit moment is voor ruim 7.000 ha aan ANLb contracten afgesloten en worden daarnaast nog ruim 40 projecten uitgevoerd.

De diversiteit in de bedrijven is groot. Van bedrijven die zich geheel op natuurbeheer richten met agrarisch beheer als belangrijkste instrument tot bedrijven die produceren voor de wereldmarkt. Biologische bedrijven en gangbare bedrijven; melkveehouderij, vleesveehouderij, schapen-of geitenbedrijven, paardenhouderij en akkerbouwbedrijven. De bedrijven variëren van enkele hectaren tot 300 ha. Deze

grote diversiteit maakt dat we een gevarieerd aanbod hebben aan de leden, dat erop gericht is dat iedereen mee kan doen vanuit zijn of haar ondernemerschap. De projecten moeten direct of indirect bijdragen aan het verdienvermogen van de bedrijven.

Hoofdstuk 4

De kracht van WLD

Het agrarisch collectief WLD is ontstaan uit een aantal agrarische natuurverenigingen, die vanaf 1996 zijn opgericht door boeren, die de uitdaging van de provincie kregen om zelf met oplossingen te komen voor het behouden van boeren en weidevogels in hun gebied. Dit heeft na 28 jaar geleid tot een professionele uitvoerende organisatie, die een belangrijke partij en partner is in het duurzame beheer van het platteland.

Onze kracht daarin is:

- onze grote diversiteit aan leden, waarmee we ons verbinden als wij collectief projecten uitvoeren;
- onze positionering in het centrum van ecologie, economie (van de agrarische bedrijven) en maatschappelijke vraagstukken, waardoor we die met elkaar kunnen verbinden;
- zelf projecten ontwerpen en ook uitvoeren die passen bij het ondernemerschap van onze leden en bijdragen aan maatschappelijke doelstellingen en opgaven;

- het uitgangspunt dat we leden stimuleren mee te doen op basis van vrijwilligheid;
- dat we een wendbare en professionele werkorganisatie hebben;
- een betrouwbare partij zijn, die de afgelopen decennia heeft bewezen een belangrijke rol te spelen in het duurzaam beheer van het platteland.

Hoofdstuk 5

Terugblik op de afgelopen 4 jaren

De afgelopen 4 jaren zijn er veel ontwikkelingen geweest op het platteland met name voor de landbouw. Grote maatschappelijke opgaven op het gebied van natuur, klimaat (stikstof en CO₂), water, bodem zijn actueel geworden. Provincies hebben de opdracht de beleidskaders op dit vlak van Europa en rijk uit te werken in een Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) en dit vervolgens uit te voeren in gebiedsprocessen. Dit leidt tot veel onzekerheid en onrust bij onze leden. Dit beleidsplan moet richting geven en houvast bieden welke rol WLD daarin voor zichzelf ziet.

In dat kader zijn eind 2022 12 gebiedsavonden gehouden om met de leden hierover in gesprek te gaan. Dit heeft een visie opgeleverd over de rol die WLD wil spelen in de gebiedsprocessen en onder welke voorwaarden. Deze visie is begin 2023 vastgesteld.

Begint 2023 is, na een evaluatie van het toen lopende ANLb en voorbereiding in 2022, een nieuwe periode van 6 jaar ANLb gestart. Belangrijke vernieuwingen zijn: optimalisering van de invulling van het weidevogelbeheer (mozaïek beheer en toeslag) en een nieuw leefgebied: klimaat. Het nieuwe ANLb vraagt ook afstemming met het nieuwe bufferzonebeleid en de ecoregeling, een nieuwe regeling binnen het GLB. Ondanks onrust en onzekerheid in de sector en afstemming met eco-regeling en het bufferzonebeleid, was er bij de leden weer een groot draagvlak voor het ANLb, en zijn er veel contracten afgesloten.

WLD voert steeds meer projecten uit, soms op nieuwe onderwerpen (bv. bodemdaling en CO₂-reductie). Hierdoor is het aandeel projecten toegenomen ten opzichte van het aandeel ANLb. Ook zijn de projecten vaker groter en complexer, door de vele ingewikkelde maatschappelijke opgaven op het platteland. Dit heeft geleid tot groei en verder gaande professionalisering van de organisatie.

Hoofdstuk 6

Visie voor de komende 5 jaren

De komende 5 jaren zien wij de volgende ontwikkeling:

- Boeren spelen een belangrijke rol in de aanpak van maatschappelijke opgaven op het gebied van stikstof, natuur, waterkwaliteit, CO2 en bodemdaling. Daarnaast zal het afschaffen van de derogatie en de, door de overheid, beoogde extensivering op de bedrijven een grote invloed hebben op de ontwikkeling van de agrarische bedrijven in ons gebied. De komende jaren staan de boeren voor de keuze welke richting hun bedrijf op gaat: meer natuur, kringloop landbouw, biologische landbouw, blijven produceren voor de wereldmarkt in combinatie technische met innovatie en een aangepast bedrijfsmanagement of een andere richting.

- WLD zal in dit kader steeds meer gevraagd worden door haar leden hen te ondersteunen, middels projecten, kennisontwikkeling en begeleiding.
- De oppervlakte ANLb zal toenemen. Recente regeringsplannen spreken over een verviervoudiging. Vooral op het gebied van akkers, groen/blauwe dooradering, water en klimaat. Daarnaast zal er extra geld zijn voor weidevogelgebieden om het beheer naar een hogere kwaliteit te krijgen. Het betekent niet alleen meer ANLb bij onze leden, maar ook meer leden. Met name in gebieden waar we nog weinig deelnemers hebben. De uitdaging zal de komende jaren zijn het ANLb met kwaliteit te organiseren en uit te voeren

- Het aantal projecten dat WLD zal uitvoeren zal in aantal en in oppervlakte toenemen. Ook de complexiteit van projecten zal groter worden, doordat:
 - het gaat over ingewikkelde vraagstukken met grote maatschappelijke impact;
 - de diversiteit in leden zal toenemen, waarbij we een groei verwachten van leden in de traditionele landbouwgebieden, waar tot nu geen of weinig ANLb mogelijk was. Dit zal een andere benadering vragen;
 - marktpartijen hogere eisen stellen aan vergroening en verduurzaming. Leden en (nog) niet-leden zullen hierbij vaker een beroep doen op WLD om hen daarbij te ondersteunen en te faciliteren met projecten en kennisontwikkeling.
- Verandering van het klimaat is van invloed op de biodiversiteit, ook op die van het agrarisch gebied. Denk daarbij aan insecten en daarmee op voedsel voor weidevogels. Dit kan op lange gevolgen hebben voor de basis van onze vereniging: het weidevogelbeheer. Deze problematiek zal de komende 5 jaren onze aandacht vragen, zodat ook volgende generaties boeren kunnen bijdragen aan behoud en ontwikkeling van de weidevogels.
- Kennisontwikkeling, begeleiding en coaching van onze leden is de komende 5 tot 10 jaren een belangrijk aandachtspunt. Het zal onze leden helpen de juiste keuzen te maken voor hun toekomst.
- Communicatie over wat wij en onze leden bijdragen aan het oplossen van de maatschappelijke opgaven is belangrijk. Zowel naar overheden en marktpartijen voor draagvlak en duurzame financiering van onze initiatieven en projecten, als naar burgers voor meer draagvlak en waardering van de landbouw in ons gebied. De recent vastgestelde communicatiestrategie vormt daarbij het uitgangspunt. De strategie verschuift van *‘zenden’* naar *‘informereren’* en daarmee de content van *‘wat we doen’* naar *‘wat we voor jou kunnen doen’* en van *“nieuws”* naar *‘nuttige informatie en kennis’*.
- De organisatie zal blijven groeien om de uitbreiding van het ANLb en de projecten uit te kunnen voeren. Niet alleen in kwantiteit maar ook in kwaliteit, waardoor we een sterke, stabiele en professionele uitvoeringsorganisatie zijn en blijven.

Dit vraagt niet alleen aandacht voor de eigen organisatie maar ook voor bundeling van krachten met andere partijen. Verdergaande samenwerking met de andere Noord-Hollandse collectieven zal de agrarische collectieven versterken in externe zaken (belangenbehartiging, communicatie) en in de interne organisatie.

Hoofdstuk 7

Speerpunten voor de komende 5 jaren

Voor de komende 5 jaren zullen wij ons richten op de volgende speerpunten:

1. Agrarische bedrijven in ons gebied behouden om collectief het platteland duurzaam te beheren, door onze leden te ondersteunen door passende kennisontwikkeling, begeleiding, advisering en uitvoering van projecten
2. Uitbreiding van het ANLb, in oppervlakte en in leefgebieden, en het optimaliseren van de uitvoering daarvan, teneinde een zo optimaal mogelijk natuurresultaat te realiseren.
3. Predatie in weidevogelgebieden en invasieve exoten, zoals de Amerikaanse rivierkreeft, zijn een steeds groter probleem. We zullen de komende jaren daar meer aandacht aan schenken door dataverzameling en concrete acties om predatoren en invasieve exoten te weren.
4. Blijven inzetten op ANLb als duurzaam instrument voor het collectief halen van natuurdoelen binnen de NNN en in Groen/Blauwe dooradering. Leden die overstappen naar Particulier Natuurbeheer in de NNN zullen we ondersteunen en begeleiden vanuit het onlangs opgerichte Natuur Collectief.
5. Ontwikkelen van projecten die bijdragen aan het realiseren van de maatschappelijke opgaven met duurzame agrarische ondernemers met het perspectief van een economisch rendabele bedrijfsvoering, ook in de toekomst. Daar horen ook innovatieve projecten bij die zich richten op nieuwe manieren van beheren en bedrijfsmanagement die passen bij de uitdagingen die er voor onze leden liggen om duurzaam te blijven ondernemen. Waar nodig in samenwerking met andere partijen en/of in gebiedsprocessen.
6. Blijven professionaliseren van de werkorganisatie en bestuur passend bij de ontwikkeling van ons werk, ook in kennis en expertise.
7. Laten zien aan overheden, maatschappelijke organisaties en burgers wat wij en onze leden doen voor een duurzaam beheer van het platteland en welke resultaten we hierin halen.

8. Vrijwilligers zijn belangrijk voor ons werk (bv. voor weidevogelbescherming en monitoring). We blijven vrijwilligers ondersteunen zodat ze met plezier hun werk voor ons uitvoeren en zetten ons in om nieuwe vrijwilligers te werven.

Hoofdstuk 8

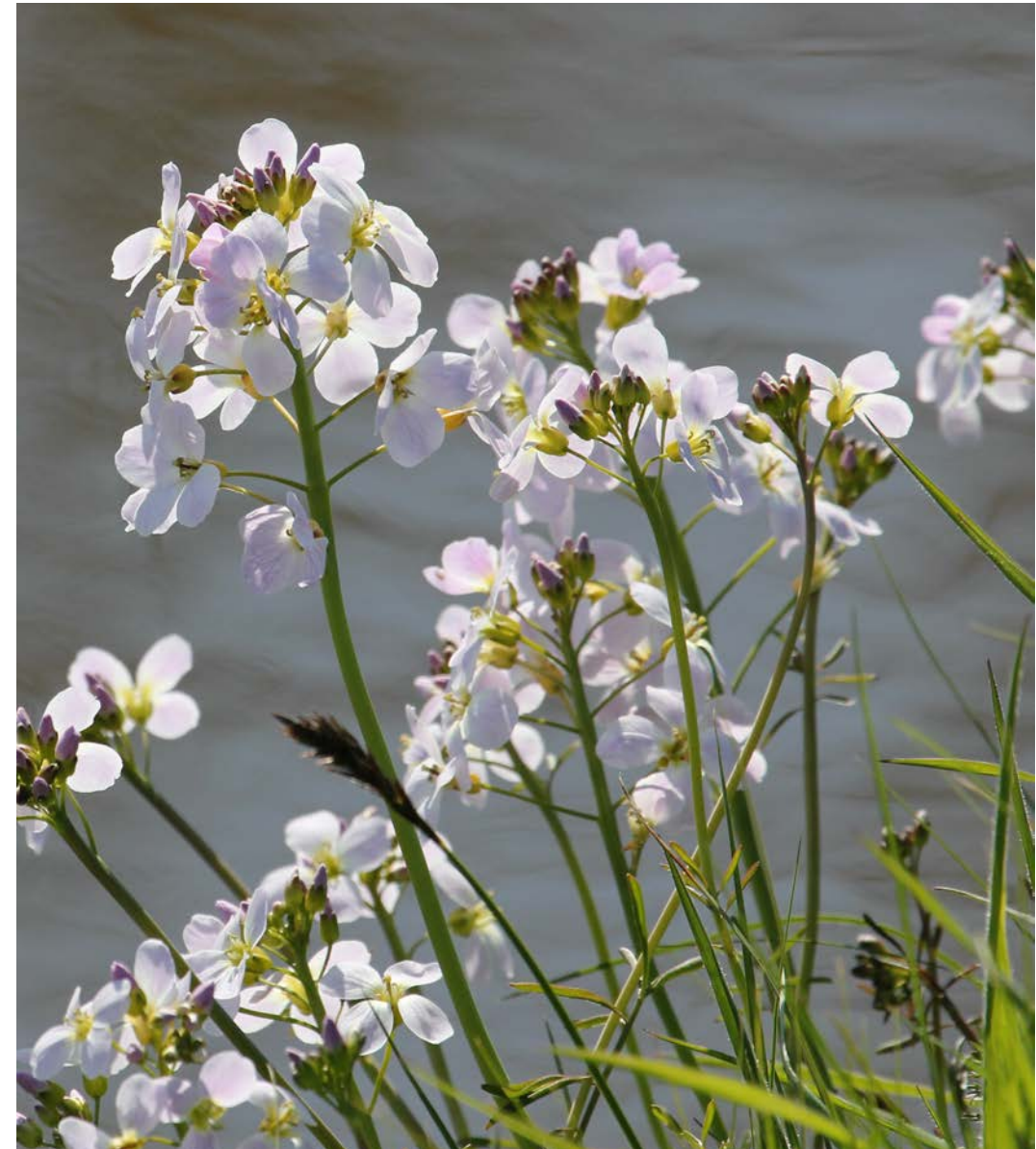
Uitwerking in 6 thema's.

8.1 Natuur en biodiversiteit

We gaan ons de komende 5 jaren inzetten om projecten te ontwikkelen en uit te voeren gericht op:

- Behouden en versterken van de weidevogelbiotopen, akkervogelbiotopen, sloten en oevers in ons gebied, Hiervoor zetten we in op optimale inzet van het ANLb en ondersteunende projecten om de kwaliteit van de inrichting en het beheer te vergroten.
- Vergroten van de biodiversiteit in het agrarisch gebied (variatie aan soorten behorend bij de ecosystemen van het platteland) door het uitvoeren van projecten gericht op inrichting en beheer door onze leden. Bijvoorbeeld door in ons hele werkgebied erfscans uit te voeren en natuurvriendelijke oevers aan te leggen.
- Invulling geven aan het beleidsconcept Groen/Blauwe dooradering, zodanig dat het in te passen is in de agrarische bedrijfsvoering en kan bijdragen aan het verdienvermogen van onze leden.

- Leden, die aan particulier natuurbeheer doen, begeleiden en ontzorgen vanuit het natuurcollectief.

8.2 Beleefbaar landschap

Het landschap in ons werkgebied wordt hoog gewaardeerd door bewoners en bezoekers. Landbouw is de belangrijkste drager van dat landschap. Het is belangrijk dat bewoners en bezoekers dit blijven ervaren. We richten ons niet op agrotourisme in brede zin, maar vooral op beleving. Waar mogelijk willen we hier ruimte aan geven, door:

- behouden en verder ontwikkeling van boerenlandpaden;
- behouden en versterken van het aanbod van boerderijeducatie aan scholen;
- samenwerken met partijen die zich inzetten voor beleving van het landschap door bewoners, recreanten en toeristen met inzet van onze leden.

8.3 Gezonde bodem

Bodem is de basis van het agrarisch bedrijf en de biodiversiteit. Vergroten van de organische stof en daarmee het stimuleren van bodemleven is belangrijk. Daarnaast heeft de bodem een belangrijk bufferend vermogen bij te veel water. We willen stimuleren dat onze leden bewust en professioneel bezig zijn met de bodem

voor hun bedrijfsvoering en als basis voor biodiversiteit.

Dat doen we door:

- kennisontwikkeling, middels bodemcoaches, studieclubs en kennisbijeenkomsten;
- uitvoeren van projecten waarmee concrete bodemmaatregelen op de bedrijven van onze leden worden uitgevoerd. Daarmee is er ook ruimte om te experimenteren met nieuwe maatregelen, bijvoorbeeld het gebruik van compost, bokashi of specifieke mineralen en het terugdringen van pitrus;

8.4 Schoon water

Een goede waterkwaliteit is belangrijk voor de natuur en de agrarische bedrijven. Verbeteren van de waterkwaliteit (KRW) is een van de belangrijkste opgaven voor de komende jaren. We willen hier een bijdrage aanleveren. Hiervoor is inzicht in de huidige kwaliteit nodig en handelingsperspectief voor onze leden. Dit willen we doen door:

- samen met onze leden meer inzicht te krijgen in de huidige kwaliteit van de boerensloten in onze gebieden, bijvoorbeeld door zelf waterkwaliteit te meten en sloten te scannen op doorzicht, diepte en begroeiing;
- kennisontwikkeling middels studieclubs en kennisbijeenkomsten;
- uitvoeren van projecten gericht op verbeteren van de waterkwaliteit, bijvoorbeeld slootschoonplannen in combinatie met ANLb, ecologisch slootschonen, aanleg en beheer natuurvriendelijke oevers.

8.5 Klimaat

Er liggen grote klimaatopgaven in ons gebied op het gebied van stikstof- en CO₂-emissie. We zien kansen om daaraan bij te dragen door zelf projecten te ontwikkelen voor onze leden, passend in hun bedrijfsvoering. Deelname zal altijd op basis van vrijwilligheid zijn. Zo willen we:

- stikstofreductie door bedrijfsmanagement, waar we in 2023 goede resultaten mee hebben gehaald, verder ontwikkelen en uitvoeren;
- het succesvolle Loket Veenweideboeren voortzetten en verder ontwikkelen. De functie van het loket als hét portaal waar boeren naar toe kunnen voor advies, kennis en begeleiding bij oplossingen voor bodemdaling en reduceren CO₂-emissie is daarbij een belangrijke kracht.

8.6 Gebiedsprocessen

We zullen een bijdrage leveren aan de gebiedsprocessen vanuit onze kracht, namelijk zelf oplossingen bedenken en uitvoeren voor de opgaven in de gebieden, die goed aansluiten bij de ontwikkeling van de agrarische bedrijven die daar ondernemen.

Voorwaarden, geformuleerd in onze visie op onze rol in de gebiedsprocessen, zijn:

- erkennen van de rol van de boeren als belangrijke en noodzakelijke beheerder in de gebieden;
- goede randvoorwaarden voor een langjarige economisch rendabele bedrijfsvoering voor de agrarische bedrijven in de gebieden;
- sturen op het realiseren van doelen;
- heldere bestuurlijk vastgestelde doelen en een standvastig beleid;
- bij vrijkomende gronden lokale bedrijven versterken;
- ruimte voor diversiteit.

Hoofdstuk 9

Organisatie

9.1 Professionalisering

We laten de werkorganisatie mee ontwikkelen met de ontwikkeling van het ANLb en de projecten.

Dit betekent een ontwikkeling in formatie en verder professionalisering, zoals verbetering van bedrijfsprocessen, vergroten van kennis en expertise op de 5 thema's en daarvoor benodigde faciliteiten (bv. ICT). Het bestuur zal meegaan met die ontwikkeling en daar met de directeur en team sturing aan geven. Dit vraagt ook een verdere professionalisering van het bestuur. Gezien de omvang van en diversiteit in het werkpakket van de werkorganisatie zal het bestuur een onderlinge taakverdeling maken waardoor optimaal sturing kan worden gegeven.

9.2 Samenwerking met de andere agrarische collectieven

Verdergaande professionalisering zal ook tot gevolg hebben dat een intensievere samenwerking met andere agrarische collectieven in Noord-Holland verder wordt ontwikkeld. Uitgangspunt daarin zal vooral zijn samen doen waar we elkaar versterken (denk aan communicatie en personeel) en de kwetsbaarheid van de collectieven verkleinen. De verbinding van het individuele collectief met haar leden dient daarbij geborgd te blijven.

9.3 Communicatie

Ook de communicatie wordt verder geprofessionaliseerd. Hiervoor is een onlangs een strategie ontwikkeld. Kern van die strategie is:

- Content verschuift van 'wat we doen' naar 'wat we voor jou (kunnen) doen'
- Content verschuift van 'nieuws' naar 'nuttige info en kennis'
- Strategie verschuift van 'zenden' naar 'verbinden'
- Persoonlijk contact met WLD (met name met VC's) en deelnemers onder elkaar gaat vóór telefoontjes, mails, nieuwsbrieven, etc.

- Nieuwsbrieven of oproepen mogen meer naar subgroepen
- Focus op social media: LinkedIn overwegend zakelijk, Facebook mooie buitenverhalen, Instagram prachtige foto's

Voor een professionele uitvoering hiervan zal in de 2^e helft van 2024 een communicatiemedewerker worden aangetrokken.

9.4 Jongerenraad

De Jongerenraad zal worden ingezet om mee te denken bij de ontwikkeling van beleid, werkplannen, communicatieplannen, ANLb en projecten. Zij kunnen gevraagd en ongevraagd advies aan het bestuur geven. De jongerenraad wordt daarin gefaciliteerd vanuit de werkorganisatie. Waar dat nodig is zal voor kennisontwikkeling worden gezorgd.

9.5 Vrijwilligers

Vrijwilligers leveren een belangrijke bijdrage in de ondersteuning bij de weidevogelbescherming, de monitoring van de resultaten van het ANLb en projecten en

bij ondersteunende werkzaamheden voor de werkorganisatie. Het is dan ook van groot belang dat we voldoende vrijwilligers houden. We blijven vrijwilligers ondersteunen en faciliteren, zodat ze met plezier hun werk voor ons kunnen uitvoeren. Daarnaast blijven we ons inzetten voor de werving van nieuwe vrijwilligers.

9.6 Belangenbehartiging

Wij doen niet aan individuele belangenbehartiging, wel aan behartiging van de collectieve belangen waar wij in onze missie voor staan. Daar waar beleid of ontwikkelingen van invloed zijn op een of meerdere van onze 5 thema's zullen we reageren naar overheid of andere partijen. Daarin zullen we waar mogelijk samenwerken met andere partijen in de agrarische sector, zoals LTO en ander agrarische collectieven. Daar waar het versterkend werkt zullen we daarin ook samenwerken met andere maatschappelijke organisaties.

Water, land & Dijken
Slenkstraat 70 | 1441 MS Purmerend
info@waterlandendijken.nl
waterlandendijken.nl